

Опришко Тетяна Сергіївна
Opryshko Tetiana
Київський університет імені Бориса Грінченка
Borys Grinchenko Kyiv University
Київ, Україна

Критерії ефективності інтернаціоналізації бібліотек: функціональний підхід

***Ключові слова:** інтернаціоналізація бібліотек; функції бібліотек; критерії оцінювання роботи бібліотек в рамках інтернаціоналізації.*

Описано можливості дослідження стратегії інтернаціоналізації бібліотек у рамках функціонального підходу. Показано співвідношення традиційних і нових функцій бібліотеки та окреслено основні напрями її розвитку.

Сучасна бібліотека, в тому числі бібліотека закладу вищої освіти, розвивається в умовах постійного нарощування інформаційно-комунікаційного потоку, нових технологій та нових стандартів роботи з читачами. Процес, який суттєво впливає на такий розвиток бібліотеки – інтернаціоналізація, яку стосовно освітньо-наукових процесів (невід'ємною ланкою яких є бібліотека університету) визначають як інтеграцію міжкультурного аспекту у викладання, дослідження і сервісні функції вищої освіти (Дж. Найт).

Для наукової бібліотеки вищого освітнього закладу робота з міжкультурної інтеграції пов'язана з двома аспектами:

- 1) вона має підтримувати й допомагати вирішувати завдання, які ставить перед собою ЗВО у процесі інтернаціоналізації;
- 2) виконувати специфічні завдання, пов'язані з розвитком бібліотечних сервісів та міжнародних бібліотечних ініціатив.

Виходячи з цих завдань, ступінь інтернаціоналізації університетської бібліотеки як структурного підрозділу ЗВО можна визначити на підставі розроблених у ЗВО змістових блоків інтернаціоналізації, які стосуються:

- а) політики ЗВО, б) його кадрового складу, в) результатів навчальної та наукової діяльності, г) рекламно-інформаційного забезпечення освітніх та наукових послуг; г) інфраструктури та послуг, що надаються іноземним студентам.

Більш ґрунтовно критерії оцінки (або критерії ефективності) інтернаціоналізації можна визначити на підставі функціонального підходу, який дає можливість розкрити динамічні характеристики об'єкта дослідження (бібліотеки) та представити весь спектр

відносин всередині системи (ЗВО) та поза нею. Більш того, саме критерії, вибрані на основі функціонального підходу, є принципово вимірюваними і спрямованими на розвиток об'єкта.

На рис.1 представлено співвідношення традиційних функцій бібліотеки та «інтернаціоналізаційних» напрямів її роботи, зокрема:

- 1) Розвиток бібліотечних сервісів;
- 2) Участь у міжнародних бібліотечних ініціативах, особливо тих, що стосуються забезпечення рівноправного доступу до інформації та ідей;
- 3) Забезпечення інформаційних потреб іноземних студентів та дослідників;
- 4) Інтеграція наукових публікацій до міжнародного наукового простору.

Рис. 1. Функції, напрями та результати роботи бібліотеки в інтернаціоналізаційних процесах

За якими ж конкретними критеріями має оцінюватися ця діяльність?

- 1) Оцінка бібліотечних сервісів

- Використання спеціального веб-інструментарію. Наявність та робота інтернет-сервісів, які забезпечують підписку на публікації, швидкість відкриття бібліотечних документів, зручний пошук в електронних каталогах (приміром, RSS, AJAX, JSON, веб-синдикація, мітки). Критерієм ефективності тут можуть бути, приміром, видимість сайту бібліотеки пошуковими системами, зручність та функціональність користування сайтом (про що найперше свідчить число відвідувачів), його дизайн тощо.

Опришко Т. С. Критерії ефективності інтернаціоналізації

- Інтегрованість бібліотеки в єдиний світовий освітній простір. Визначається долученістю бібліотеки до міжнародних стандартів бібліографічного опису.

- Можливості й рівень користування бібліотечним чатом.

- Наявність Міжнародного абонементу та включеність його у якусь відому міжнародну систему.

2) Оцінка участі в бібліотечних ініціативах міжнародної спільноти

- Наявність та кількість ресурсів відкритого доступу: а) журнальних; б) книжкових; в) університетських видань.

- Представлення власних наукових ресурсів ЗВО на національній платформі відкритого доступу.

- Наявність університетського репозитарію, динаміка його поповнення, статистика користування.

- Наявність у електронному репозитарії публікацій іноземними мовами.

3) Забезпечення інформаційних потреб іноземних студентів та дослідників

- Наявність та інформаційна повнота англійської версії веб-сайту бібліотеки.

- Наявність англійської версії бібліографічної бази даних з усіх галузей знань, що вивчаються у ЗВО.

- Наявність серед працівників бібліотеки фахівців з вільним володінням іноземною мовою для спілкування з іноземними студентами та дослідниками та надання їм методичної допомоги.

4) Інтеграція наукових публікацій до міжнародного наукового простору характеризується представленістю наукових публікацій університетських дослідників та авторів університетських журналів у:

- світових БД науково-технічної інформації;

- цифрових колекціях університетських бібліотек світу й національних бібліотек різних країн;

- міжнародних і національних системах відкритих цифрових архівів;

- міжнародних системах персональних даних науковців.

Поки що це тільки контурно позначені групи критеріїв, на підставі яких можна було б оцінити інтернаціоналізаційну спроможність бібліотеки вишу. Вони будуть доповнюватися та надалі обґрунтовуватися. Потрібно також розробити шкалу, за якою всі отримані за цими критеріями показники будуть оцінюватися.

Виходячи з вищевикладеного, відзначимо, що застосування функціонального підходу наразі є найефективнішим в обґрунтуванні критеріїв інтернаціоналізації бібліотек.